

LIETUVOS RESPUBLIKOS
**PENSIJŲ KAUPIMO ĮSTATYMO NR. IX–1691 3, 4, 5, 6, 8, 13, 28, 29, 30, 33, 35¹, 35², 35⁷,
35⁸, 35¹⁰ IR 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PRIEDO**
PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ
MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX–1691 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VSDF valdyba) duomenimis, 2023 m. pensijų kaupime dalyvavo 1,4 mln. asmenų, iš jų aktyvių dalyvių, t. y. pervedančių įmokas į savo pensijų kaupimo sąskaitas, buvo apie 766 tūkst.

Nuo 2019 m. sausio 1 d. taikomas įtraukimo į pensijų kaupimo sistemą mechanizmas. Pagal Pensijų kaupimo įstatymo 6 straipsnį, kiekvienų metų sausio mėnesį, pilnamečiai ir valstybiniu socialiniu draudimu draudžiami asmenys, kurie nėra sukakę 40 metų, yra įtraukiami į VSDF valdybos atsitiktine tvarka parinktą pensijų kaupimo bendrovę ir apie tai informuojami. Asmenys turi teisę iki įtraukimo metų birželio 30 d. atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime. Tokiu atveju asmuo pakartotinai įtraukiamas į pensijų kaupimą kas trejus metus, kol sukaks 40 metų.

Naujų dalyvių įtraukimas				
Metai	Įtraukti dalyviai	Likę dalyviai	Likę	Atsisakė
2019	132 394	61 073	46%	54%
2020	43 535	26 900	62%	38%
2021	34 287	20 972	61%	39%
2022	88 797	28 812	32%	68%
2023	67 713	25 622	38%	62%
2024	59 745	25 886	43%	57%

1 lentelė. Dalyvių įtraukimas
Šaltinis: VSDF valdybos duomenys

Sukakę senatvės pensijos amžių pensijų kaupimo dalyviai pagal sukaupto pensijų turto dydį gali rinktis pensijų išmokos rūšį: vienkartinę, periodinę arba anuitetą. VSDF valdybos duomenimis, 2023 m. sutartis dėl vienkartinės išmokos sudarė 11 350 asmenų, sutartis dėl periodinės išmokos sudarė 2 003 asmenys, sutartis dėl pensijų anuiteto sudarė 857 asmenys. Iš viso 2023 m. pabaigoje anuitetų gavėjų skaičius siekė 2 805 asmenų.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2024 m. kovo 7 d. nutarime Nr. KT21-N3/2024 „Dėl teisės nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime ir pensijų išmokų diferencijavimo“ (toliau – Nutarimas) konstatavo, kad „pensijų kaupimo specialiuose pensijų fonduose teisinis reguliavimas turi

būti grindžiamas konstituciškai svarbiu tikslu – kaupti lėšas specialiuose pensijų fonduose ir jas investuoti tam, kad kaupimo dalyviams būtų mokamos sukauptos senatvės pensijos išmokos. Siekiant šio tikslo, konstituciškai pagrįstu laikytinas toks įstatymų leidėjo nustatytas teisinis reguliavimas, pagal kurį pensijų kaupimas yra ilgalaikis ir įprastai baigiasi, kai pensijų kaupimo dalyvis sulaukia įstatyme nustatyto amžiaus ir jam išmokamos visos sukauptos senatvės pensijos išmokos arba kai jis miršta. <...> Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad pensijų kaupimo specialiuose pensijų fonduose teisinis reguliavimas, be kita ko, nustatantis pensijų kaupimo pabaigos atvejus, negali būti toks, kad, siekiant konstituciškai svarbaus tikslo užtikrinti, kad dalyviams būtų mokamos sukauptos senatvės pensijos išmokos, būtų neproporcingai apribotos pensijų kaupimo dalyvio nuosavybės teisės į sukaupą turtą, teisiniu reguliavimu nenumatant jokios galimybės nutraukti pensijų kaupimą dalyvio iniciatyva. <...> Todėl, paisant Konstitucijos, *inter alia* iš jos 52, 23 straipsnių, konstitucinio proporcingumo principo kylančių imperatyvų, įstatyme turi būti nustatyti ir kiti pensijų kaupimo specialiuose pensijų fonduose pabaigos atvejai, be kita ko, atvejis, kai pensijų kaupimas nutraukiamas dalyvio iniciatyva, kai yra svarbių priežasčių. Siekiant nepaneigti įstatymų leidėjo pasirinkto senatvės pensijų sistemos modelio esmės ir užtikrinti viešąjį interesą, kad visa senatvės pensijų sistema veiktų darniai, tokie įstatyme nustatyti pensijų kaupimo pabaigos atvejai turi būti išimtiniai, kai iš esmės pasikeičia pensijų kaupimo dalyvio gyvenimo aplinkybės, dėl kurių dalyvavimas kaupime jam tampa itin apsunkintas ar betikslis.

Nors Konstitucinis Teismas konstatavo, kad Pensijų kaupimo įstatymo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui prieštarauja 4 straipsnio 8 dalis ir 5 straipsnio 1 dalis tiek, kiek jose *nenustatyta*, kad pensijų kaupimas baigiasi, kai jis nutraukiamas pensijų fondo dalyvio iniciatyva dėl svarbių priežasčių, tačiau kartu atkreipė dėmesį į tai, kad „jeigu būtų nustatytas toks teisinis reguliavimas, pagal kurį būtų leidžiama be jokių apribojimų nutraukti pensijų kaupimą, nesulaukus senatvės pensijos amžiaus arba kito amžiaus, nuo kurio pagal įstatymą įgyjama teisė gauti pensijų išmoką, atsižvelgiant vien tik į dalyvio išreikštą valią nebedalyvauti pensijų kaupime, to nepagrindžiant svarbiomis priežastimis, būtų nukrypta nuo minėto pensijų kaupimo sistemos pertvarkos tikslo – užtikrinti kuo didesniam skaičiui pensijų kaupimo dalyvių didesnes pajamas senatvėje, taip būtų paneigiama įstatymų leidėjo pasirinkto pensijų sistemos modelio pensijas kaupiant specialiuose pensijų fonduose esmė, nebūtų užtikrintas viešasis interesas, kad visa senatvės pensijų sistema veiktų darniai.“

Lietuvos Respublikos Seimo nariai taip pat registravo teisėkūros iniciatyvas, kuriomis siūloma keisti Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo (toliau – Pensijų kaupimo įstatymas) nuostatas, atliepiančias visuomenėje vyraujančias nuomones retinti įtraukimo į pensijų kaupimą skaičių, numatyti galimybę vėliau atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime bei turėti daugiau galimybių atsiimti vienkartinę išmoką iš pensijų kaupimo bendrovės sukakus senatvės pensijos amžiui.

Atsižvelgiant į tai, parengtas Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo Nr. IX-1691 3, 4, 5, 6, 8, 13, 28, 29, 30, 33, 35¹, 35², 35⁷, 35⁸, 35¹⁰ ir 37 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas), kurio tikslai:

1. Įgyvendinti Konstitucinio Teismo Nutarimą, pakeičiant Pensijų kaupimo įstatymo 4 ir 5 straipsnius, kad juose būtų numatyta galimybė dalyviui nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime išimtiniais atvejais, kartu nepažeidžiant viešojo intereso, kad visa senatvės pensijų sistema veiktų darniai, t. y. nustatyti atvejus, kai toks pasitraukimas galimas.

2. Atsižvelgiant į praktikoje pastebėtas Pensijų kaupimo įstatymo taikymo problemas bei besikeičiančią visuomenės nuomonę dėl pensijų kaupimo (dėl nesančios galimybės atsiimti lėšų vienkartinę išmoka bei įtraukimo į pensijų kaupimą mechanizmo), tobulinti Pensijų kaupimo įstatymą, nustatant pensijų kaupimo dalyviams palankesnes sąlygas, susijusias su įtraukimo į pensijų kaupimą mechanizmu bei galimybėmis pasirinkti pensijų išmokos rūšį.

3. Atlikti kitus techninio pobūdžio pakeitimus, siekiant Pensijų kaupimo įstatymo nuostatų teisinio aiškumo.

4. Suvienodinti pagal Konstitucinio Teismo Nutarimą išmokėtino pensijų turto apmokestinimo taisykles su galiojančiomis panašių išmokų apmokestinimo taisyklėmis pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymą (toliau – Gyventojų pajamų mokesčio įstatymas).

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Įstatymo projektą parengė Seimo nariai: M.Lingė, P.Kuzmickienė ir J.Razma.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

1. Pensijų kaupimo įstatymo 4 straipsnio 8 dalyje nustatyti šie dalyvavimo pensijų kaupime pabaigos pagrindai: kai dalyvis sukanka senatvės pensijos amžių ir jam pagal pensijų išmokos sutartį išmokama pensijų išmoka, teismas pripažįsta pensijų kaupimo sutartį negaliojančia, dalyvis miršta ir kt. Minėtoje dalyje nustatytas baigtinis sąrašas aplinkybių, kai dalyvavimas pensijų kaupime baigiasi.

2. Pensijų kaupimo įstatymo 5 straipsnyje nustatytos pensijų kaupimo dalyvio teisės:

2.1. rinktis kitą negu jo gimimo datą atitinkantį tikslinės grupės pensijų fondą ar kitą pensijų kaupimo bendrovę;

2.2. gauti iš pensijų kaupimo bendrovės informaciją apie jo pensijos sąskaitoje įrašytus pensijų fondo vienetų ir jų vertę, lėšų investavimo strategiją ir pagal ją gautą investicinę grąžą, pensijų kaupimo bendrovės ir pensijų fondo audito išvadą ir kitą Pensijų kaupimo įstatymo nustatytą

informaciją;

2.3. ne ilgiau kaip 12 mėnesių (iš karto ar dalimis) per visą dalyvavimo pensijų kaupime laikotarpį sustabdyti pensijų įmokų pervedimus į pensijos sąskaitą;

2.4. gauti šiame įstatyme nustatytas pensijų išmokas pagal savo vardu sukaupto pensijų turto dydį;

2.5. nukelti pensijų išmokos mokėjimo pradžią;

2.6. testamentu palikti jam priklausančią pensijų turto dalį;

2.7. kitas standartinėse pensijų fondų taisyklėse ir pensijų kaupimo sutartyje nustatytas teises.

Teisė atsiimti lėšas iš pensijų kaupimo sąskaitos išimtiniais atvejais nenustatyta.

3. Pensijų kaupimo įstatymo 6 straipsnyje nustatyta įtraukimo į pensijų kaupimą tvarką bei atsisakymo dalyvauti pensijų kaupime terminai:

3.1. nuo 2019 m. kiekvienų metų sausio 1 d. pilnamečius valstybiniu socialiniu draudimu apdraustus ir 40 metų nesukakusius asmenis VSDF valdyba įtraukia į jos atsitiktine tvarka parinktas pensijų kaupimo bendroves;

3.2. įtraukti į pensijų kaupimą asmenys apie įtraukimą yra informuojami ir turi galimybę iki įtraukimo metų birželio 30 d. atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime;

3.3. jei asmuo atsisako dalyvauti pensijų kaupime, po trijų metų jis bus pakartotinai įtraukiamas į pensijų kaupimą, procedūrą kartojant iki asmeniui sukaks 40 metų;

3.4. asmeniui iki birželio 30 d. nepareiškus atsisakymo dalyvauti pensijų kaupime, jis tampa pensijų kaupimo dalyviu ir nuo jo darbo užmokesčio pradedamos skaičiuoti pensijų kaupimo įmokos;

3.5. dėl svarbių priežasčių praleidęs atsisakymui pateikti nustatytą terminą asmuo gali kreiptis dėl atsisakymo dalyvauti į VSDF valdybą ir pateikti svarbias priežastis įrodančius dokumentus. Jei VSDF valdyba nustato, kad priežastys buvo svarbios, dalyvavimas pensijų kaupime gali būti nutrauktas ir įmokos grąžinamos asmeniui.

Galiojančios Pensijų kaupimo įstatymo 6 straipsnio nuostatos nenumato išimčių Lietuvoje gyvenantiems užsienio valstybių piliečiams (nepriklausomai nuo jiems išduoto leidimo gyventi Lietuvos Respublikoje rūšies).

4. Pensijų kaupimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta laikino 12 mėnesių pensijų kaupimo įmokų mokėjimo stabdymo tvarka:

4.1. dalyvis turi teisę bet kuriuo metu per visą kaupimo laikotarpį ne trumpiau kaip 1 mėnesiui ir ne ilgiau kaip 12 mėnesių stabdyti pensijų kaupimo įmokų pervedimą;

4.2. apie norą stabdyti pensijų kaupimo įmokų pervedimą dalyvis turi informuoti pensijų kaupimo bendrovę likus ne mažiau, kaip 30 kalendorinių dienų iki numatomo įmokų sustabdymo;

4.3. pensijų kaupimo įmokų pervedimas sustabdomas nuo kito mėnesio, einančio pasibaigus 30 dienų terminui, pirmos dienos.

5. Pensijų kaupimo įstatymo 28 straipsnyje nustatytas 3 mėnesių iki senatvės pensijos amžiaus sukakties terminas, kada pensijų kaupimo bendrovės privalo pateikti netrukus senatvės pensijos amžių sukaksiantiems pensijų kaupimo dalyviams aktualią informaciją.

6. Pensijų kaupimo įstatymo 29 straipsnis nustato pensijų išmokų rūšis ir jų mokėjimo tvarką:

6.1. numatytos trys pensijų išmokos: vienkartinė, periodinė ir anuitetas;

6.2. anuitetas gali būti standartinis arba atidėtas;

6.3. apibrėžtos sukaupto pensijų turto ribos, pagal kurias nustatoma pensijų išmokos rūšis. Tarp vienkartinės išmokos ir anuiteto ribų asmuo gali atsiimti tik periodinę išmoką (arba gauti anuitetą). Dėl indeksavimo šiuo metu galiojančios sukaupto pensijų turto ribos: iki 5 403 eurų sukaupęs asmuo turi teisę atsiimti vienkartinę išmoką (arba įsigyti anuitetą), nuo 5 403 eurų iki 10 807 eurų asmuo gali atsiimti periodinę išmoką (arba įsigyti anuitetą), 10 807 eurų ir daugiau sukaupęs asmuo turi teisę atsiimti tik anuitetą.

Aptariamame straipsnyje nenumatyta išmokos, mokamos išimtiniais atvejais nutraukus dalyvavimą pensijų kaupime, rūšis.

7. Pensijų kaupimo įstatymo 30, 33, 35¹, 35², 35⁷, 35⁸ straipsniuose nustatytos su pensijų išmokų sutarties sudarymu, pensijų anuiteto įsigijimu, duomenų tarp pensijų kaupimo bendrovių ir VSDF valdybos apsikeitimu susijusios procedūros, aptarti Pensijų anuitetų fondo valdymo klausimai.

8. Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 46 punktą numato, kad neapmokestinamosioms pajamoms prilyginamos tik pensijų išmokos, mokamos pagal Pensijų kaupimo įstatymą. Tačiau įgyvendinant Konstitucinio Teismo nutarimą ir leidus nutraukti pensijų kaupimą išimtiniais atvejais, išmokamas sukauptas turtas nebus pensijų išmoka. Atkreiptinas dėmesys, kad tais atvejais, kai asmenys nutraukia savanoriško pensijų kaupimo sutartį dar nesukakus senatvės pensijos amžiaus, jiems išmokamas sukauptas turto dalis, kuri yra lygi asmens sumokėtoms įmokoms nėra apmokestinama.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. 2024 m. kovo 13 d. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija inicijavo viešąją konsultaciją su visuomene dėl aplinkybių, kurioms esant būtų galima nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime, sąrašo. Apklausą buvo paskelbta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos svetainėje ir truko iki 2024 m. kovo 26 d. 16 val. Apklausoje sudalyvavo 3 034 asmenys. 93 proc. apklausos dalyvių pasisakė už tai, kad priežastimi nutraukti pensijų kaupimą turėtų būti sunkios ligos ir būklės. Tiek pat procentų apklausos dalyvių (93 proc.) pasisakė, kad priežastimi gali būti sunki negalia (70-100 proc. netekto dalyvumo arba sunkus neįgalumas nepilnamečiam vaikui). 91 proc. apklausos dalyvių kaip priežastį įvardijo grėsmę prarasti vienintelį būstą. 60 proc. apklausos dalyvių manė, kad dalyvavimą pensijų kaupime turėtų galėti nutraukti trumpalaikiai darbuotojai užsieniečiai. 55 proc. apklausos dalyvių

manė, kad reikėtų turėti galimybę nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime nenurodant jokių priežasčių. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad toks teisinis reguliavimas – kaupimo nutraukimas tik esant dalyvio valiai be jokių išimtinių aplinkybių – pagal Konstitucinio Teismo Nutarimą prieštarautų viešajam interesui, kad pensijų sistema veiktų darniai.

Įstatymo projekto 2 straipsniu keičiamą 4 straipsnio 8 dalį siūloma pildyti nauju 5 punktu, kuriame, įgyvendinant Konstitucinio Teismo Nutarimą, siūloma nustatyti, kad pensijų kaupimas baigtųsi, kai:

1.1. dalyvis turi siuntimą gauti stacionarią, ambulatorinę ar dienos centro paliatyviąją pagalbą.

Stacionariųjų paliatyvosios pagalbos paslaugų suaugusiesiems ir vaikams teikimo reikalavimų aprašo, ambulatorinių paliatyvosios pagalbos paslaugų suaugusiesiems ir vaikams teikimo reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. sausio 11 d. įsakymu Nr. V-14 „Dėl Stacionariųjų paliatyvosios pagalbos paslaugų suaugusiesiems ir vaikams teikimo reikalavimų aprašo, ambulatorinių paliatyvosios pagalbos paslaugų suaugusiesiems ir vaikams teikimo reikalavimų aprašo, dienos stacionaro paliatyvosios pagalbos paslaugų suaugusiesiems ir vaikams teikimo reikalavimų aprašo ir Paliatyvosios pagalbos teikimo pagrindų mokymo programos reikalavimų aprašo patvirtinimo“, paliatyvioji pagalba apibrėžiama kaip paciento, sergančio pavojinga gyvybei liga, ir jo artimųjų gyvenimo kokybės gerinimo priemonės, apimančios kančių palengvinimą, ligos sukeltų simptomų bei kitų ligų valdymą ir prevenciją bei padedančios spręsti kitas fizines, psichosocialines ir dvasines problemas.

Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktais duomenimis, 2023 m. buvo 3 190 asmenų, gavusių paliatyvosios pagalbos paslaugas.

Atsižvelgiant į tai, kad iš paties paliatyvosios pagalbos apibrėžimo išplaukia, kad asmenų, sergančių gyvybei pavojinga liga, išgyvenamumo prognozė yra itin maža, dėl to tolimesnis jų dalyvavimas pensijų kaupime ir lėšų kaupimas būsimai senatvei gali būti itin apsunkintas arba betikslis;

1.2. dalyvis serga sunkia liga, įrašyta į Sveikatos apsaugos ministro 2003 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. V-177 patvirtintą sunkių ligų sąrašą. Minėtas sąrašas naudojamas įgyvendinant Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymą. Kadangi sunkių ligų sąrašas naudojamas valstybei mokant kompensacijas piliečiams už jų turėtą nuosavybę, siūloma tuo pačiu sąrašu naudotis ir sprendžiant klausimą dėl galimybės asmeniui atsiimti pensijų fonduose sukauptą turtą. Pažymėtina, kad pagal Pensijų kaupimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, pensijų fondas yra pensijas kaupiantiems fiziniams asmenims, taip pat šiame įstatyme nustatytais pagrindais kitiems asmenims bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausantis pensijų turtas, kurio valdymas perduotas pensijų kaupimo

bendrovei, o pensijų fondo dalyvis yra apibrėžtas ne tik kaip asmuo, kaupiantis įmokas, bet ir kaip asmuo, šio ir kitų pensijų kaupimo sritį reguliuojančių Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka įgijęs reikalavimo teisę į pensijų fondo turto dalį. .

Esant sunkioms ligoms, neretai asmeniui būtinos asmens papildomos sveikatos, reabilitacijos priemonės bei paslaugos, kurios ne visais atvejais gali būti pilna apimtimi finansuojamos valstybės lėšomis, o asmens gaunamų pajamų ir (ar) turto neužtenka joms apmokėti. Atsižvelgiant į tai, teikiamas siūlymas sudaryti šiems asmenims, jiems patiems pageidaujant, galimybę nutraukti tolimesnį dalyvavimą pensijų kaupime, padėtų spręsti papildomų lėšų, būtinų jų sveikatos būklei ir gyvenimo kokybei pagerinti. Be to, sunkių ligų sąrašė patvirtintos ligos suponuoja sveikatos būklės, kurios apsunkina ne tik asmenų dalyvavimą pensijų kaupime, bet ir sergančiųjų gyvenimą.

Siūlymas neapima sutuoktinių ar kitų šeimos narių, kadangi patys sutuoktiniai ir kiti pilnamečiai dalyvio šeimos nariai, sirgdami sunkiomis ligomis, galėtų pasinaudoti savo pensijų fondo sąskaitoje sukauptomis lėšomis, jei patys yra pensijų kaupimo dalyviai. Tačiau siūlymas leistų pasinaudoti galimybe baigti dalyvavimą pensijų kaupime abiem tėvams (įtėviams), kadangi pajamų suma, reikalinga vaiko (įvaikio) būklei pagerinti, gali būti didelė ir tokiu atveju abiejų tėvų (įtėvių) dalyvavimas pensijų kaupime gali tapti apsunkintas, taip pat pensijų turto, sukaupto tik vieno iš tėvų (įtėvių), galėtų neužtekti padengti išlaidų, kilusių dėl jo nepilnamečio vaiko (įvaikio) sunkios sveikatos būklės.

Įvertinti asmenų, kurie potencialiai pasinaudotų galimybe dėl šios priežasties nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime, nėra galimybių;

1.3. jei dalyviui yra nustatytas 70 procentų ir didesnis netektas dalyvumas (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – 70 procentų ir didesnis netektas darbingumas; iki 2005 m. liepos 1 d. – I grupės invalidumas). VSDF valdybos duomenimis, 2023 m. gruodžio 31 d. apie 22 tūkst. darbingo amžiaus asmenų (30–65 metų) buvo pripažinti netekusiais 70–100 proc. darbingumo. 2023 m. gruodžio 31 d. 834 asmenys, kurių amžius buvo nuo 35 iki 65 metų, gavo invalidumo pensiją, paskirtą turint nustatytą I gr. invalidumą. Tik nedidelė dalis sunkių negalią turinčių asmenų dirba. Didžioji dalis šių asmenų gyvena iš netekto dalyvumo (darbingumo) pensijos, todėl, viena vertus, jų tolimesnis dalyvavimas pensijų kaupime, kai nemokamos pensijų įmokos, yra itin apsunkintas, antra vertus, sukauptų lėšų atsiėmimas gali būti itin svarbus šių asmenų sveikatos, reabilitacijos ir gyvenimo kokybės gerinimo klausimams spręsti.

Pažymėtina, kad nesiūloma nustatyti, kokiam terminui turėtų būti nustatytas dalyvumo lygis ar neįgalumo lygis, nes pavyzdžiui, nutraukus pensijų kaupimą gautas pensijų turtas gali būti panaudotas įsigyti asmens integraciją į visuomenę ir aktyvią darbo rinką didinančias priemones, taip didinant jo integraciją ir dalyvumą ateities perspektyvoje.

Kadangi Konstitucinio Teismo nutarime kalbama tik apie būtinybę nustatyti priežastis pabaigti

dalyvavimą pensijų kaupime anksčiau, nei sukanka senatvės pensijos amžius, kai dalyvavimas pensijų kaupime tampa apsunkintas ar betikslis, Įstatymo projekte siūloma pasinaudojusių šia teise asmenų nebetraukti į pensijų kaupimą. Jei dalyvis kreipsis dėl dalyvavimo pensijų kaupime pabaigimo dėl Įstatymo projekte siūlomų priežasčių, tai vėliau jį vėl įtraukti į pensijų kaupimą, nors dalyvis jo atsisakė kaip apsunkinto ar betikslio dėl savo sveikatos būklės yra netikslinga ir tik keltų asmenų nepasitenkinimą sistema. Tačiau jei asmens gyvenimo aplinkybės iš esmės pasikeistų, lieka galimybė sudaryti pensijų kaupimo sutartį su pasirinkta pensijų kaupimo bendrove – Įstatymo projektu nėra siūlomi jokie apribojimai sudaryti pensijų kaupimo sutartis, jei asmuo to pageidauja.

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) 2019 m. apžvalgoje *Financial Markets Insurance and Pensions: Inclusiveness and Finance* (OECD (2019), *Financial Markets Insurance and Pensions: Inclusiveness and Finance*, www.oecd.org/finance/financial-markets-insurance-and-pensions-2019.htm) pateikta šalių, turinčių automatinį įtraukimą į pensijų kaupimo sistemą, praktika suteikiant galimybę anksčiau senatvės pensijos amžiaus atsiimti sukaupias lėšas ar jų dalį. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dažnu atveju apžvalgoje pateikiama šalyse egzistuojanti praktika, kai lėšos iš pensijų fondų tam tikrais išimtiniais atvejais yra pasiskolinamos su prievole jas grąžinti. Įstatymo projekte siūloma leisti esant svarbioms aplinkybėms baigti dalyvavimą pensijų kaupime, atsiimant sukaupią pensijų turtą. Siūlomas svarbių aplinkybių sąrašas iš dalies grindžiamas minėtoje EBPO apžvalgoje pateikiama šalių praktika.

Pavyzdžiui, sunkios ligos (apžvalgoje vartojamos sąvokos *serious illness, severe illness*) atveju, lėšas iš pensijų fondo leidžia atsiimti Naujoji Zelandija, Lenkija; Kanadoje, priklausomai nuo pasirinkto pensijų kaupimo plano, atsiimti lėšas galima sutrumpėjus gyvenimo trukmei ar esant fizinei ar psichikos negaliai (*shortened life expectancy, mental or physical disability*). Remiantis šia šalių praktika, Įstatymo projekte siūloma nustatyti galimybę baigti dalyvavimą pensijų kaupime, jei dalyviui priklauso paliatyvioji pagalba arba jam yra nustatytas 70-proc. ir daugiau netektas dalyvumas (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – 70 procentų ir didesnis netektas darbingumas; iki 2005 m. liepos 1 d. – I grupės invalidumas) arba dalyvis serga sunkia liga.

Pritarus teikiamiems siūlymams, bus įgyvendintas Nutarimas.

Taip pat Pensijų kaupimo įstatymo 4 straipsnio 8 dalies 6 punkte siūloma nustatyti, kad teisę baigti dalyvavimą pensijų kaupime nesukakę senatvės pensijos amžių turi Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai, kurie įtraukimo į pensijų kaupimo metais iki atsisakymo dalyvauti pensijų kaupime termino, t. y. iki birželio 30 d. neturėjo Lietuvos Respublikos ilgalaikio leidimo gyventi Europos Sąjungoje.

Siūloma nustatyti išimtį tik tiems užsieniečiams, kurie Lietuvoje gyvena ir dirba turėdami trumpalaikius leidimus gyventi. Preziumuojama, kad ilgalaukius leidimus gyventi turintys užsieniečiai labiau sieja savo gyvenimą, taigi ir socialines garantijas, su Lietuva, todėl jų dalyvavimas

pensijų kaupime yra tikslingas, skirtingai nuo tų užsieniečių, kurie į Lietuvą atvyksta trumpam. Pagal šiuo metu galiojantį Pensijų kaupimo įstatymą asmuo į pensijų kaupimą yra įtraukiamas, jei įtraukimo metų sausio 2 d. Lietuvoje yra draudžiamas pensijų socialiniu draudimu ir atitinka įstatymo nustatytą amžiaus reikalavimą. Tokiu būdu kaupimo dalyviais tampa ir, pvz., laikinosios apsaugos statusą turintys asmenys (pvz., Ukrainos karo pabėgėliai), ir, pvz., laikinai į Lietuvą dirbti atvykę asmenys. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas nustato, kad darbdavys leidžia darbuotojui pradėti dirbti tik tada, kai pasirašytinai supažindina darbuotoją su darbo sąlygomis, tvarką darbovietėje nustatančiomis darbo teisės normomis, darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimais. Kai darbo sutartis yra sudaroma su užsieniečiais, darbdavys privalo šią informaciją pateikti ir asmeniui suprantama kalba. Apie įtraukimą į pensijų kaupimą ir jo teisinės pasekmės darbdavys prievolės informuoti darbuotojo jam suprantama kalba neturi. Todėl neretai pasitaiko atvejų, kad Lietuvoje laikinai gyvenantys ir dirbantys užsieniečiai VSDF valdybos elektroninio gyventojų aptarnavimo sistema, kurioje pateikiama informacija apie pensijų kaupimą ir įtraukimą į jį, nesinaudoja arba per šią sistemą ar registruotais laiškais gautos informacijos nesupranta, o apie tai, kad tapo pensijų kaupimo dalyviais, sužino tik tada, kai atsisakymo terminas jau yra pasibaigęs.

Pastebime, kad VSDF valdyba neturi duomenų, kiek pensijų kaupime šiuo metu dalyvauja dalyvių, kurie įtraukimo į pensijų kaupimą metu buvo užsieniečiai, kuriems nebuvo išduotas Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimo gyventi Europos Sąjungoje, dėl to siūlomos nuostatos poveikio šiuo metu nėra galimybių.

Projektu taip pat siūloma nustatyti, kad į pensijų kaupimą nebebūtų pakartotinai įtraukiami asmenys kurie bus Pensijų kaupimo įstatymo 4 straipsnio 5 straipsnio 8 dalies 5 punkte išvardytais pagrindais nutraukę dalyvavimą pensijų kaupime, kadangi, kai asmens tolimesnis dalyvavimas pensijų kaupime tampa itin apsunkintas ar betikslis ir dėl to yra nutraukiamas, pakartotinis tokio asmens įtraukimas į pensijų kaupimą nebėra tikslingas.

2. Derinant Pensijų kaupimo įstatymo 5 straipsnio nuostatas su siūlomais Įstatymo projekto 2 straipsniu keičiamos Pensijų kaupimo įstatymo 4 straipsnio 8 dalies pakeitimais, Įstatymo projekto 3 straipsniui keičiamame Pensijų kaupimo įstatymo 5 straipsnyje siūloma nustatyti dalyvio teisę atsiimti iš karto visą sukauptą pensijų turtą tais atvejais, kai jis dėl svarbių aplinkybių baigia dalyvavimą pensijų kaupime.

3. Įstatymo projekto 4 straipsniu siūloma keisti Pensijų kaupimo įstatymo 6 straipsnyje nustatytą įtraukimo į pensijų kaupimą kartojimų skaičių, apimtį bei siūloma nustatyti papildomą galimybę atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime pasibaigus atsisakymo terminui.

Siūloma atsisakyti įtraukimo į pensijų kaupimą kas trejus metus iki asmeniui sukaks 40 metų, t. y., siūloma nustatyti, kad pilnamečiai valstybiniu socialiniu draudimu draudžiami asmenys į pensijų kaupimą yra įtraukiami vieną kartą, o jei atsisako dalyvauti, įtraukimas pakartojamas dar vieną kartą

po trijų metų. Atsisakiusiųjų dalyvauti pensijų kaupime įtraukimas būtų kartojamas ne iki asmenims sukanka 40 metų, kaip yra dabar pagal galiojančias Pensijų kaupimo įstatymo 6 straipsnio nuostatas, o tik vieną kartą po atsisakymo dalyvauti pensijų kaupime.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2018 m. gegužės 25 d. pateikusi Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo Nr. IX-1691 pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIP-2246, siūlė įtraukimo į pensijų kaupimo mechanizmą kartoti 3 kartus po to, kai asmuo atsisako dalyvauti pensijų kaupime, tačiau svarstant nurodytą įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Seime, buvo priimtas kitoks sprendimas – kartoti įtraukimą į pensijų kaupimą kas trejus metus iki asmeniui sukaks 40 metų.

Aptartais pakeitimais siūloma grįžti prie nuosaikesnio įtraukimo į pensijų kaupimo sistemą mechanizmo, jo visiškai neatsisakant, tačiau kartu ir netaikant tokio ilgo laikotarpio, t. y., nebekartoti įtraukimo į pensijų kaupimą iki asmeniui sukaks 40 metų.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Konstitucinis Teismas 2020 m. vasario 10 d. priėmė nutarimą Nr. KT23-N2/2020 dėl „Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalies nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Minėtame nutarime Konstitucinis Teismas konstatavo, kad „Pensijų kaupimo įstatymo Nr. XI-1691 pakeitimo įstatymu įgyvendinama pensijų kaupimo sistemos pertvarka, kuria, siekiant kuo didesniai skaičiui gyventojų užtikrinti efektyvesnį pensijų kaupimą ir didesnes pajamas senatvėje, be kita ko, numatomas jaunesnių kaip 40 metų amžiaus pilnamečių asmenų įtraukimas į pensijų kaupimą, tačiau, siekiant nepažeisti teisingumo ir kitų konstitucinių imperatyvų, suteikiama teisė šiems asmenims atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime.<...> Vadinasi, Pensijų kaupimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu ginčijamu ir su juo susijusiu teisiniu reguliavimu yra nustatytas jaunesnių kaip 40 metų amžiaus pilnamečių asmenų, kurių duomenys apie draustumą yra Registre, įtraukimas į pensijų kaupimą siekiant paskatinti dalyvauti pensijų kaupime šiuos asmenis, kartu kuo didesniai skaičiui gyventojų užtikrinant efektyvesnį pensijų kaupimą ir didesnes pajamas senatvėje. Pažymėtina, kad šiems asmenims turi būti pateikiama informacija, *inter alia* apie visas jų pasirinkimo galimybes, kurios pagrindu per nustatytą terminą jie gali laisvai apsispręsti dėl dalyvavimo pensijų kaupime, t. y. tiek priimti sprendimą dalyvauti pensijų kaupime, tiek priimti sprendimą atsisakyti dalyvauti šiame kaupime.“ Taigi Konstitucinis Teismas konstatavo, kad pats įtraukimo į pensijų kaupimo sistemą mechanizmas yra priemonė paskatinti jaunos žmonės kaupti papildomas lėšas savo senatvei pensijų kaupimo sistemoje. Konstitucinis Teismas minėtame nutarime pripažino, kad jaunesnių nei 40 metų amžiaus asmenų įtraukimas į pensijų kaupimą *neprieštarauja* Konstitucijai. Atsižvelgiant į tai, paties įtraukimo mechanizmo atsisakyti nesiūloma, tačiau siūloma sumažinti pakartotinių įtraukimų skaičių.

Praktikoje pasitaiko atvejų, kai asmenys nesusipažįsta su VSDF valdybos jiems pateikta informacija apie jų įtraukimą į pensijų kaupimą, nepriima sąmoningo sprendimo dalyvauti ar

nedalyvauti pensijų kaupime, tačiau pradėjus skaičiuoti nuo jų darbo užmokesčio pensijų kaupimo įmokas, suprantama, kad pensijų kaupimo įmokų atskaitymas nuo darbo užmokesčio šiuo metu yra jiems nepriimtinas. Tačiau pasibaigus atsisakymo terminui atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime šiuo metu galima tik esant svarbioms aplinkybėms.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei siekiant didinti pensijų kaupimo sistemos lankstumą, kartu siūloma nustatyti papildomą galimybę atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime pasibaigus atsisakymo terminui (įtraukimo metų birželio 30 d.).

Siūloma nustatyti, kad asmuo gali pateikti atsisakymą dalyvauti pensijų kaupime iki įtraukimo metų spalio 31 d., t. y., tada, kai jo vardu jau yra pradėtos skaičiuoti pensijų kaupimo įmokos nuo asmens gaunamo darbo užmokesčio. Tokiu atveju siūloma nustatyti, kad asmens sumokėtos pensijų kaupimo įmokos ne vėliau kaip per 30 dienų grąžinamos asmeniui, o valstybės biudžeto pervesto pensijų įmokos už dalyvį grąžinamos VSDF valdybai (pastaroji atsiskaito su valstybės biudžetu pagal apskaitą ir atskaitomybę reguliuojančius teisės aktus).

4. Įstatymo projekto 5 straipsniu siūlomas techninio pobūdžio Pensijų kaupimo įstatymo 8 straipsnio pakeitimas keičiant Lietuvos statistikos departamento pavadinimą į Valstybės duomenų agentūrą.

5. Įstatymo projekto 6 straipsniu keičiamame Pensijų kaupimo įstatymo 13 straipsnyje siūloma trumpinti terminą, per kurį asmuo, norintis laikinai stabdyti pensijų įmokų pervedimą į savo pensijų kaupimo sąskaitą, apie tai turi pranešti pensijų kaupimo bendrovei.

Šiuo metu pagal galiojančias Pensijų kaupimo įstatymo 13 straipsnio nuostatas, faktiškai pensijų kaupimo įmokų pervedimas sustabdomas po 2 mėnesių nuo asmens prašymo pateikimo. Pavyzdžiui, asmuo rugsėjo 2 d. kreipėsi dėl įmokų į pensijų kaupimą laikino sustabdymo. Pagal galiojantį reguliavimą, jo prašymas įsigaliojęs nuo lapkričio 1 d. (ne anksčiau kaip po 30 kalendorinių dienų, bet nuo kalendorinio mėnesio 1 d.). Taigi faktiškai tik lapkričio mėnesį nuo darbuotojo rugsėjo mėnesio atlyginimo nebeskaiciuojamos pensijų kaupimo įmokos. Tokie terminai piktina pensijų kaupimo dalyvius, kadangi neretai jie kreipiasi dėl laikino pensijų kaupimo įmokų stabdymo pasikeitus gyvenimo aplinkybėms, sumažėjus pajamoms, susidūrę su finansiniais sunkumais ir pan. Teikdami prašymą laikinai stabdyti įmokų pervedimą, jie tikisi laikinai pagerinti savo finansinę situaciją, tačiau neįvertina fakto, kad pagal šiuo metu galiojančią laikino įmokų stabdymo procedūrą, jų prašymas bus patenkintas per Pensijų kaupimo įstatymo nustatytą terminą. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad dalyviui pateikus prašymą laikinai stabdyti pensijų įmokas, įmokos jos nuo kito kalendorinio mėnesio, einančio po prašymo laikinai stabdyti pensijų įmokų pervedimą įregistravimo Dalyvių ir sutarčių registre, pirmos dienos. Pensijų kaupimo įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje nustatytas prašymo laikinai stabdyti pensijų įmokų pervedimą įregistravimo terminas – ne daugiau kaip 3 darbo dienos. Įgyvendinus siūlymą, didžioji dalis gavėjų prašymų stabdyti įmokas

įsigaliojusių jau nuo kito kalendorinio mėnesio pradžios. Vėliau (t.y. nuo antro kalendorinio mėnesio, einančio po prašymo pateikimo mėnesio, pirmos dienos) įsigaliojusių tik tie asmenų prašymai, kurie būtų gauti pačioje kalendorinio mėnesio pabaigoje. Laikantis minėtųjų prašymų įregistravimo terminų, jie nebūtų įregistruoti tą patį kalendorinį mėnesį.

Taip pat siūloma nustatyti galimybę stabdyti pensijų kaupimo įmokų pervedimus 24 mėnesiams (šiuo metu galioja 12 mėnesių) kas 10 metų. 10 metų terminas būtų skaičiuojamas nuo pirmo prašymo stabdyti pensijų kaupimo įmokas pateikimo mėnesio. Ilgesnis pensijų įmokų sustabdymo laikotarpis grindžiamas tuo, kad finansiniai sunkumai, dėl kurių asmuo stabdo pensijų įmokų mokėjimą, gali užtrukti ilgiau nei 12 mėnesių.

Pavyzdžiui, asmuo pirmą kartą stabdyti pensijų kaupimo įmokų pervedimą 12 mėnesių buvo pateikęs 2022 m. vasario mėnesį. Pagal siūlomus pakeitimus, kitą kartą stabdyti pensijų kaupimo įmokų pervedimą toks dalyvis galėtų 2032 m. vasario mėnesį. Siūlymas grindžiamas tuo, kad šiuo metu laikinas įmokų pervedimo stabdymas įmanomas tik vieną kartą per visą dalyvavimą pensijų kaupime. Siekiant nepaneigti pensijų sistemos tikslo ir užtikrinti pensijų kaupimo ilgalaikiškumą, tęstinumą, nuoseklumą ir tai, kad pensijų kaupimas skirtas užtikrinti papildomas pensinio pobūdžio išmokas, tačiau kartu suteikti dalyviams daugiau lankstumo ir galimybių, esant asmeninėms situacijoms, laikinai pasididinti disponuojamas pajamas, siūloma trumpalaikio stabdymo galimybę numatyti periodiškai. Antai, asmuo, pradėjęs dirbti ir dalyvauti pensijų kaupime būdamas 25 metų amžiaus, iki senatvės pensijos amžiaus įvairiais gyvenimo tarpsniais trumpalaikio pensijų įmokų stabdymo galimybe iš viso galėtų pasinaudoti 4 kartus (96 mėnesius).

6. Įstatymo projekto 7 straipsniu keičiamame Pensijų kaupimo įstatymo 28 straipsnyje siūloma nustatyti, kad apie svarbius su pensijų kaupimu susijusius aspektus asmenys būtų informuojami likus ne 3 mėnesiams iki senatvės pensijos amžiaus sukakties, o 3 metams.

Siūlymas teikiamas atsižvelgiant į 2022 m. susiklosčiusią situaciją, kai dėl karo Ukrainoje finansų rinkose vyravo nežinia, dėl ko krito akcijų vertės, įskaitant ir pensijų fondų investicijas. Dėl ganėtinai trumpo termino (3 mėnesiai iki senatvės pensijos amžiaus), skirta informuoti vyresnio amžiaus žmones apie tai, kas jiems priklausytų sukakus senatvės pensijos amžių iš pensijų kaupimo bendrovių, būtent vyresni žmonės nežinojo, ką daryti po senatvės pensijos amžiaus sukakties su jiems priklausančiu pensijų turtu ir dėl to atsidūrė nepalankesnėje situacijoje, nei jaunesni pensijų kaupimo dalyviai. Siekiant to išvengti, siūloma įpareigoti pensijų kaupimo bendroves jau prieš 3 metus iki asmens sukakus senatvės pensijos amžių, periodiškai informuoti apie sukauptą turtą, datą, kada jo turtas bus perkeltas į pensijų turto išsaugojimo fondą bei kas galėtų priklausyti asmeniui pagal jo sukaupto pensijų turto dydį.

7. Įstatymo projekto 8 straipsniu keičiamame Pensijų kaupimo įstatymo 29 straipsnyje siūloma nustatyti pensijų turto sumos, išmokamos pabaigus dalyvavimą pensijų kaupime 4 straipsnio 8 dalies

5 punkte nustatyto atveju, apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarką. Kadangi visi turtiniai santykiai yra tarp dalyvio ir pensijų kaupimo bendrovės, kreiptis dėl dalyvavimo nutraukimo pensijų kaupime išimtiniais atvejais pagal keičiamą Pensijų kaupimo įstatymo 4 straipsnio 8 dalį, siūloma į pensijų kaupimo bendrovės.

Asmuo, kreipdamasis į pensijų kaupimo bendrovę, privalės pateikti svarbias aplinkybes pagrindžiančius įrodymus. Pensijų kaupimo bendrovė per 5 darbo dienas priims sprendimą, po to konvertuos pensijų fondo vienetų sprendimo priėmimo dienos vertę ir pinigines lėšas per 30 kalendorinių dienų visą sumą perves dalyviui į jo nurodytą sąskaitą.

Taip pat keičiamame Pensijų kaupimo įstatymo 29 straipsnyje siūloma nustatyti, kad atidėto anuiteto atveju, anuitetas pradamas mokėti nuo mėnesio, kai asmuo sukanka 85 metus, pirmos dienos. Tokiu atveju asmenys gaus anuitetą visuomet už pilną mėnesį, kas yra palankiau, nei, pavyzdžiui, nuo mėnesio vidurio, jei asmuo gimė mėnesio viduryje.

Siūloma Pensijų kaupimo įstatyme nustatyti, kad VSDF valdyba, kuri yra pensijų anuitetų mokėtojas, turi teisę siūlyti kelis vienos rūšies anuitetus su skirtingomis savybėmis. Toks keitimas pagrįstas praktikoje mokamų anuitetų pasirinkimais. VSDF valdybos duomenimis, 2023 m. pabaigoje daugiausiai asmenų gavo standartinius anuitetus ir standartinius anuitetus su garantuojamu laikotarpiu (atitinkamai 607 asmenys ir 1 910 asmenų). Pažymėtina, kad tiek standartinis anuitetas, tiek standartinis anuitetas su garantuojamu laikotarpiu yra tas pats standartinis anuitetas tik pasižymi skirtingomis savybėmis dėl paveldėjimo.

Pažymėtina, kad atidėtas anuitetas yra kitoks savo esme, palyginti su standartiniu anuitetu (ar standartiniu anuitetu su garantuojamu laikotarpiu), nes jis pradamas mokėti tik nuo Pensijų kaupimo įstatyme nustatytos amžiaus ribos (85 metai) ir jo mokėjimui skiriama ne visa pensijų įmokos, pervedamos iš pensijų kaupimo bendrovės, suma – dalis jos lieka pensijų kaupimo bendrovėje, toliau investuojama ir mokama asmeniui kaip periodinė išmoka iki jam sukaks 85 metai. VSDF valdybos duomenimis, 2023 m. pabaigoje buvo 288 asmenys, pasirašę atidėtojo anuiteto sutartis.

Kitas siūlomas Pensijų kaupimo įstatymo 29 straipsnio pakeitimas – galimybė atsiimti vienkartinę išmoka sukauptas lėšas tada, kai sukauptas turtas viršija vienkartinės išmokos ribą (vietoj 5 000 eurų nustatant 10 000 eurų ribą), bet nesiekia anuiteto ribos (virš 10 000 eurų). Šiuo metu tai yra lėšos nuo 5 403 eurų iki 10 807 eurų. Šios išmokų ribos galioja šiuo metu. Tai yra indeksuotos Pensijų kaupimo įstatymo 29 straipsnio 4-5 dalyse nurodytų pensijų išmokų ribų sumos. Šis siūlymas teikiamas įvertinus, kad dėl kainų didėjimo ir infliacijos šiuo metu nustatyta 5 000 eurų riba yra itin maža.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal Pensijų kaupimo įstatymo 29 straipsnio 8 dalį pensijų išmokų ribos indeksuojamos kas 3 metus, konkrečius dydžius skelbia Socialinės apsaugos ir darbo

ministerija ir pensijų anuitetų mokėtojas. Indeksuojant pensijų išmokų ribas, pradiniai Pensijų kaupimo įstatymo 29 straipsnio 4-5 dalyse nustatyti išmokų ribų dydžiai nesikeičia. Siūloma tokiems asmenims leisti pasirinkti, ar gauti periodinę išmoką, ar vienkartinę išmoką. VSDF valdybos duomenimis nuo 2020 m. liepos mėn. iki 2023 m. pabaigos sutartis dėl periodinės išmokos su pensijų kaupimo bendrovėmis yra sudarę 8 199 asmenys. Taigi teoriškai teik asmenų galėtų paliesti siūlomi pakeitimai ir jie galėtų kreiptis dėl likusios sumos išmokėjimo vienkartinę išmoka (tokia galimybė numatyta Įstatymo projekto baigiamosiose nuostatose).

8. Įstatymo projekto 9-15 straipsniai (keičiami Pensijų kaupimo įstatymo 30, 33, 35¹, 35², 35⁷, 35⁸ straipsniai ir Pensijų kaupimo įstatymo priedas) apima techninio pobūdžio pakeitimus, susijusius su praktiniu Pensijų kaupimo įstatymo įgyvendinimu.

Pavyzdžiui, Įstatymo projekto 9 straipsniu siūlomame keisti Pensijų kaupimo įstatymo 30 straipsnyje siūloma nustatyti pareigą pensijų kaupimo bendrovėms informuoti asmenį apie priežastis, dėl kurios nebuvo įregistruota pensijų išmokų sutartis. Praktikoje pasitaiko atvejų, kai asmuo sudarė pensijų išmokos sutartį bet pateikus ją registruoti VSDF valdybai, sutartis nėra įregistruojama, nes asmuo ir (ar) pensijų kaupimo bendrovė nepateikė pensijų išmokos sutarčiai įregistruoti būtinų duomenų, pavyzdžiui, pagal pateiktą sutartį VSDF valdyba negali identifikuoti asmens. VSDF valdyba apie tai, kad neįregistravo pensijų išmokos sutarties ir dėl kokių priežasčių to padaryti negali, informuoja pensijų kaupimo bendrovės (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimo Nr. 1037 „Dėl Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo dalyvių, pensijų kaupimo ir pensijų išmokų sutarčių registro nuostatų patvirtinimo“ 21 punktas), tačiau pastarosios nepraneša apie tai asmeniui, kadangi šiuo metu tokios prievolės neturi. Tokiu būdu asmuo tikisi, kad sudarė pensijų išmokos sutartį ir įgyja lūkestį, kad netrukus pradės gauti anuitetą. Tačiau kitai sutarties šaliai, t. y. pensijų kaupimo bendrovei, gavus duomenis apie kliūtis sutarčiai registruoti, ir kaip sutarties šaliai nesiėmus jokių veiksmų informuojant kitą susitariančią šalį, šie lūkesčiai pažeidžiami ir nėra įgyvendinami.

Taip pat Pensijų kaupimo įstatymo 30 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad tais atvejais, kai dalyvis kreipiasi į pensijų kaupimo bendrovę su prašymu nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime dėl išimtinių aplinkybių bei pateikia tas aplinkybes pagrindžiančius dokumentus, pensijų įmokų mokėjimas nebevykdomas, o paskutinis mėnuo, už kurį yra skaičiuojamos pensijų įmokos, būtų mėnuo, einantis prieš mėnesį, kai prašymas ir jį pagrindžiantys dokumentai buvo gauti pensijų kaupimo bendrovėje. Pavyzdžiui, dalyviui pateikus prašymą ir pagrindžiančius dokumentus atitinkamų metų kovo 15 d., paskutinis mėnuo, kada būtų skaičiuojamos pensijų įmokos, būtų atitinkamų metų vasaris. Minimo pavyzdžio atveju, jei pensijų kaupimo dalyvis yra dirbantis asmuo, faktiškai pensijų kaupimo įmokos už vasario mėnesį pensijų kaupimo bendrovę pasiektų balandžio mėnesį, t. y. po to, kai dalyvavimas pensijų kaupime yra nutraukiamas. Tokiu atveju siūloma, kad ši

pensijų įmokų suma būtų grąžinta dalyviui per 5 darbo dienas. Identiška tvarka taikoma pagal šiuo metu galiojančią Pensijų kaupimo įstatymo 30 straipsnio 6 dalį tais atvejais, kai dalyvis sudaro pensijų išmokos sutartį.

Pensijų kaupimo įstatymo 30 straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti, kad pensijų kaupimo bendrovės turi teisę iš VSDF valdybos prašyti duomenų apie tai, ar asmeniui yra paskirta išankstinė senatvės pensija. Pažymėtina, kad pagal galiojančią Pensijų kaupimo įstatymo 28 straipsnį, teisę gauti pensijų išmoką turi ne tik asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių, bet ir tie asmenys, kuriems yra paskirta išankstinė senatvės pensija. Kad ši teisė būtų įgyvendinama, pensijų kaupimo bendrovės turi turėti teisę kreiptis į VSDF valdybą dėl duomenų apie išankstinės senatvės pensijos paskyrimą asmeniui.

Kadangi pensijų anuitetų mokėtojas priima sprendimus dėl pensijų anuitetų skyrimo, siūloma keisti sprendimus dėl anuitetų mokėjimo, kurie nėra priimami, į sprendimus dėl anuitetų skyrimo. Taip pat siūloma nustatyti, kad asmeniui jo prašymu anuitetas gali būti mokamas kas ketvirtį arba kas pusmetį. Tai ypač aktualu asmenims, kurie gauna mažo dydžio periodines pensijų išmokas.

Siūloma kolegialiam Pensijų anuitetų fondo priežiūros organui – Pensijų anuitetų tarybai suteikti teisę teikti siūlymus, rekomendacijas dėl pensijų anuitetų mokėtojo veiklos tobulinimo bei siūlymus dėl teisės aktų, reguliuojančių pensijų kaupimą ar pensijų anuitetų mokėtojo veiklą, tobulinimo. Iki šiol Pensijų anuitetui taryba turėjo teisę tik teikti rekomendacijas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai dėl paties Pensijų anuiteto fondo valdymo, tačiau jei Pensijų anuitetų taryba įžvelgia pensijų anuiteto mokėtojo veiklos tobulinimo galimybes, šiam iš ekspertų sudarytam priežiūros organui, turėtų būti suteikta teisė teikti siūlymus ir dėl Pensijų anuiteto mokėtojo veiklos tobulinimo. Taip pat siūloma nustatyti, kad Pensijų anuitetų tarybos pirmininką išsirenka patys tarybos nariai, o ne Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kadangi patys tarybos nariai turi žinių ir kompetencijų leidžiančių atrinkti geriausiai tarybos pirmininko pozicijai tinkamą asmenį. Pensijų anuitetų fondo tarybą sudaro 5 nariai, siekiant užtikrinti šios tarybos veiklos nepertraukiamumą, siūlomą kvorumą mažinti nuo 4 iki 3 narių.

Pensijų kaupimo įstatymo 33 straipsnio 8 dalyje siūloma nustatyti, kad tais atvejais, kai asmuo vienašališkai atsisako įsigyti pensijų anuitetą (tą jis gali padaryti per 10 darbo dienų po sprendimo skirti anuitetą pateikimo) ir per tą laikotarpį, t. y. per 10 darbo dienų nuo sprendimo skirti anuitetą pateikimo asmuo miršta arba yra paskelbiamas mirusiu, pasekmės yra tos pačios, kaip ir asmeniui atsisakius pensijų anuiteto, t. y. asmuo lieka dalyviu. Paveldėjimo atveju, toks teisinis reguliavimas yra palankesnis paveldėtojams, nes dalyvio lėšos visais atvejais yra paveldimos, o pensijų išmokos, t. y. anuitetai – paveldimos tik priklausomai nuo dalyvio pasirinktos pensijų išmokos rūšies. Taigi, pavyzdžiui, asmuo pasirinko standartinį anuitetą, kuris yra nepaveldimas, ir per 10 darbo dienų po sprendimo skirti standartinį anuitetą pateikimo, asmuo miršta – pagal siūlomą teisinį reguliavimą, jo

sukauptos lėšos bus paveldimos.

Pensijų kaupimo įstatymo priede siūloma keisti Lietuvos statistikos departamento pavadinimą.

9. Įstatymo projekto 18 straipsniu (Įstatymo įsigaliojimas, taikymas ir įgyvendinimas) siūloma nustatyti, kad Įstatymo projektu teikiami siūlymai įsigaliotų 2025 m. sausio 1 d., nes reikės priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, susijusius su įgyvendinant Nutarimą keičiamomis Pensijų kaupimo įstatymo nuostatomis (pvz., sveikatos apsaugos ministras turės patvirtinti Kritinių ligų ir būklių sąrašą, o VSDF valdybos direktorius pakeisti su anuitetų apskaičiavimu ir mokėjimu susijusius teisės aktus).

10. Siekiant užtikrinti sklandų priimto įstatymo įgyvendinimą, siūloma nustatyti įstatymo taikymą apibrėžiančias nuostatas:

10.1. į pensijų kaupimą iki 2024 m. gruodžio 31 d. į pensijų kaupimą įtraukti užsieniečiai, neturintys Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimo gyventi Europos Sąjungoje, gali kreiptis į VSDF valdybą su prašymu atsisakyti dalyvauti pensijų kaupime ir grąžinti sumokėtas pensijų kaupimo įmokas;

10.2. asmenys, kurie iki pakeitimų įsigaliojimo, sudarė su pensijų kaupimo bendrovėmis sudarė sutartis dėl periodinių išmokų, siūloma nustatyti galimybę atsiimti likusią sumą vienkartinę išmoka;

10.3. įstatymo 12 straipsniu keičiamo Pensijų kaupimo įstatymo 35² straipsnio 4 dalis taikoma atrenkant naujos kadencijos Pensijų anuitetų fondo tarybos narius ir renkant šios tarybos pirmininką, t. y., naujos Pensijų anuitetų fondo tarybos narių atrankos ir pirmininko išrinkimą reguliuojančios nuostatos nebus taikomos dabartinei Pensijų anuitetų fondo tarybai;

10.4. iki įstatymo įsigaliojimo pradėtos pensijų kaupimo sutarčių sudarymo, keitimo ir nutraukimo, taip pat pensijų išmokų skyrimo procedūros baigiamos vadovaujantis iki įstatymo įsigaliojimo galiojusiomis Pensijų kaupimo įstatymo nuostatomis.

11. Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad taip, kaip ir savanoriško pensijų kaupimo sutarties nutraukimo atveju, kai asmuo dar nėra suakęs senatvės pensijos amžiaus, nutraukus dalyvavimą pensijų kaupime, išmokama sukaupto turto dalis, lygi asmens sumokėtoms bei į pensijų fondą pervestoms socialinio draudimo įmokoms, nėra apmokestinama.

Teikiamų siūlymų įgyvendinimo mechanizmas

Asmenų, kuriems dėl svarbių aplinkybių galės baigti dalyvavimą pensijų kaupime, prašymus priims pensijų kaupimo bendrovės. Pagal asmens pateiktus paaiškinimus, papildomus dokumentus, pagrindžiančius svarbias aplinkybes, bei priimto įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus bendrovės sprendimus dėl asmens prašymo tenkinimo arba netenkinimo.

Su bendrovių sprendimais nesutinkantys pensijų kaupimo dalyviai šiuos sprendimus turės teisę

skūsti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

Dalyvavimą pensijų kaupime nutraukti pageidaujantys Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimo gyventi Europos Sąjungoje neturintys užsieniečiai, kurie buvo įtraukti į pensijų kaupimą iki 2024 m. gruodžio 31 d., turės teisę teikti laisvos formos prašymus nutraukti pensijų kaupimą VSDF valdybos administravimo įstaigoms. Dalyvio lėšomis sumokėtos pensijų įmokos (kartu su teigiama ar neigiama investicine grąža) bus grąžintos pačiam dalyviui per 30 kalendorinių dienų nuo dalyvavimo kaupime nutraukimo įregistravimo Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo dalyvių, pensijų kaupimo ir pensijų išmokų sutarčių registre. Valstybės biudžeto lėšomis už dalyvį sumokėta skatinamoji įmoka (kartu su teigiama ar neigiama investicine grąža) bus grąžinta pensijų įmokas administruojančiai ir apskaitančiai VSDF vadybai.

Įstatymo projektu siūlomi laikino įmokų į pensijų fondus stabdymo pakeitimai bus įgyvendinami šiuo metu galiojančia tvarka, Įstatymo projektu siūlomą 10 metų terminą skaičiuojant nuo pirmą kartą asmens pateikto prašymo.

Įgyvendinant priimtą įstatymą:

1. valstybės institucijos turės priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, peržiūrėti duomenų teikimo sutartis su pensijų kaupimo bendrovėmis;
2. pensijų kaupimo bendrovės – pasirengti nagrinėti asmenų prašymus nutraukti pensijų kaupimą (tiek užtikrinant žmogiškuosius išteklius, jų kompetenciją bei peržiūrėti vidaus tvarkas, kuriomis detalizuos ginčų nagrinėjimą, pasirengti tvarkyti papildomus asmens duomenis, gautus nagrinėjant asmenų prašymus dėl pensijų kaupimo nutraukimo ir kt.)

Laukiami rezultatai

1. Bus įgyvendintas Nutarimas, taip užtikrinant Pensijų kaupimo įstatymo atitiktį Konstitucijai.
2. Padidės pensijų kaupimo dalyvių pasitikėjimas pensijų kaupimo sistema jai tapus lankstesne ir labiau atitinkančia individualius pensijų kaupimo dalyvių poreikius. Tai skatins asmenis, kurie gali dalyvauti pensijų kaupime, pradėti pensijų kaupimą, o pradėjus – jame išlikti iki jie sukaks amžių, kai įgis teisę į pensijos išmokas.

Rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas sprendimo įgyvendinimas

Šiuo metu pensijų kaupime dalyvauja daugiau kaip 1,4 milijono darbingo amžiaus asmenų, iš jų apie 766 tūkst. asmenų yra aktyvūs, t. y., pensijų įmokas mokantys, dalyviai.

Įvertinus tai, kad atsiradus pagrindams nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime dalis dalyvių pasitrauks, siektina, kad 2025 m. aktyvių pensijų kaupimo dalyvių skaičius būtų ne mažesnis kaip 80 proc. aktyvių dalyvių, t. y., 613 tūkst. asmenų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo

projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektu teikiamus siūlymus, bus:

1. įgyvendintas Nutarimas;
2. pensijų kaupimo sistema taps lankstesnė, labiau atliepanti individualius dalyvių poreikius.

Galimos kilti neigiamos priimto įstatymo pasekmės nurodytos šio aiškinamojo rašto 7 punkte.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai neturės.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsniu atlikus Įstatymo projekto antikorupcinį vertinimą, nenustatyta, kad Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas galėtų kelti korupcijos riziką.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Jei dėl svarbių aplinkybių didelė pensijų kaupimo dalyvių dalis pasitrauks iš pensijų kaupimo, tai gali turėti neigiamų pasekmių pensijų kaupimo bendrovėms ir VSDF valdybos valdomam Pensijų anuitetų fondui.

Pensijų anuitetų fondas yra organizuotas taip, kad būtų administruojamas iš atskaitymų nuo pensijų anuitetų gavėjų į šį fondą sumokėtų vienkartinį įmokų. Veiklos pradžioje valstybė yra įsipareigojusi suteikti Pensijų anuitetų fondui paskolas administravimo išlaidoms finansuoti, jeigu Pensijų kaupimo įstatyme numatytų administravimo atskaitymų nuo vienkartinį įmokų nepakanka. Iki šiol Pensijų kaupimo įstatyme nebuvo numatyta galimybė nutraukti dalyvavimo pensijų kaupime ir buvo apibrėžtos objektyvios sąlygos, kada pensijų kaupimo dalyviai privalo įsigyti pensijų anuitetus. Esant tokiam teisiniam reguliavimui, Pensijų anuitetų fondo veikla yra subalansuota ir tvari, pinigų srautai nesunkiai prognozuojami.

Numačius galimybę pensijų kaupimo dalyviams, esant svarbioms aplinkybėms, nutraukti dalyvavimą pensijų kaupime, bus paveiktas ir Pensijų anuitetų fondo veiklos tvarumas, priklausomai nuo pensijų kaupimo dalyvių dalies, kuri nutrauks dalyvavimą pensijų kaupime. Dalyvavimo pensijų kaupime nutraukimas esant svarbioms aplinkybėms, kai tokia galimybė pasinaudotų iki 1 proc. pensijų kaupimo dalyvių, yra nereikšminga ir esminės įtakos Pensijų anuitetų fondo veiklai nepadarytų. Augant nutraukimų skaičiui, didėtų ir poveikis Pensijų anuitetų fondo veiklos tvarumui. Nutraukimo priežasčių sąrašui nesant baigtiniam, t. y., numačius galimybę nutraukti kaupimą dėl kitų svarbių priežasčių, kurios nėra aiškiai apibrėžtos, mažėtų ilgalaikių Pensijų anuiteto fondo pinigų srautų prognozavimo tikslumas.

Žemiau lentelėje (žr. 2 lentelę) yra įvertinta įtaka Pensijų anuitetų fondo veiklai, jeigu pensijų kaupimo sutartis nutrauktą kas penktas pensijų kaupimo dalyvis arba sumažėtų ilgalaikių Pensijų anuiteto fondo pinigų srautų prognozių tikslumas.

Sritis		Kai nėra galimybės nutraukti pensijų kaupimo sutarties	Kai galimybė nutraukti pensijų kaupimo sutartis pasinaudoja kas penktas dalyvis
Valstybės suteikiamų paskolų poreikis	Naujų paskolų poreikis	iki 2025 m.	iki 2030 m.
	Bendra paskolų suma	iki 0,6 mln. eurų	iki 2,5 mln. eurų
	Visos paskolos grąžinamos	iki 2028 m.	iki 2035 m.
Valstybės dotacijos poreikis dėl ilgėjančios gyvenimo trukmės		Itin mažai tikėtinas	Tikėtinas, nes, pakeitus investavimo strategiją, nebūtų sukauptas pakankamas tam skirtas atidėjiny
Sumažėjus ilgalaikių Pensijų anuiteto fondo pinigų srautų prognozių tikslumui:			
Pensijų anuitetų indeksacija		Bent 2 proc. kasmet	0–1 proc. kasmet

2 lentelė. Dalyvių išėjimo iš pensijų kaupimo poveikis Pensijų anuitetų fondo veiklai

Šaltinis: VSDF valdybos duomenys

Pensijų kaupimo bendrovės, įgyvendindamos Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus, turės užtikrinti pakankamas likvidžių lėšų sumas, kad galėtų Įstatymo projektu siūlomais nustatyti terminais atsiskaityti su dalyvavimą pensijų kaupime nutraukiančiais dalyviais. Esant didesniai iš pensijų kaupimo pasitraukiančių asmenų skaičiui, turės būti peržiūrimos ir pensijų turto investavimo strategijos, o tai gali neigiamai paveikti pensijų fondų grąžą.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įsigaliojus priimtam įstatymui, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu nekeičiamos galiojančios sąvokos ir (ar) jų apibrėžtys ir nesiūloma apibrėžti naujų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės normoms.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektu teikiamus siūlymus, iki 2024 m. gruodžio 31 d.:

1. Sveikatos apsaugos ministerija turės parengti ir sveikatos apsaugos ministras pakeisti Sveikatos apsaugos ministro 2003 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. V-177 patvirtintą sunkių ligų sąrašą.

2. VSDF valdyba parengti ir VSDF valdybos direktorius priimti VSDF valdybos direktoriaus 2020 m. birželio 3 d. įsakymo „Dėl pensijų anuitetų skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimą;

3. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turės parengti, o Lietuvos Respublikos Vyriausybė priimti šių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pakeitimus:

3.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimo Nr. 1037 „Dėl Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo dalyvių, pensijų kaupimo ir pensijų išmokų sutarčių registro nuostatų patvirtinimo“;

3.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 22 d. nutarimo Nr. 705 „Dėl kvalifikacinių reikalavimų kandidatams į pensijų anuitetų fondo tarybos narius ir kandidatų į pensijų anuitetų fondo tarybos narius atrankos tvarkos aprašo ir pensijų anuitetų fondo tarybos narių darbo užmokesčio, kelionės (transporto) išlaidų kompensavimo dydžių nustatymo ir jų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų priimtam įstatymui įgyvendinti nereikės. Sutaupyti lėšų nenumatoma.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą, buvo surengta viešoji konsultacija su visuomene. Apklausa ir jos rezultatai nurodyti šio aiškinamojo rašto 4 punkte.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra: „pensijų kaupimas“, „dalyvavimas pensijų kaupime“, „pensijų išmokos“, „pensijų anuitetas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.